

บันทึก

เรื่อง ทหหรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการคันเรือนจำตามหมายค้น
ซึ่งออกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ปกปิด ที่ มท.๐๒๐๔/๒๒๗ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ได้ออกหมายค้นให้เจ้าพนักงานป่าไม้ เจ้าพนักงานตำรวจกองปราบปรามและเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองลำพูน ทำการคันเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยอ้างว่ามีเจ้าหน้าที่เรือนจำ นำไม้เข้ามาแปรรูป ซึ่งการออกหมายค้นในกรณีดังกล่าวนี้ มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย กล่าวคือ

ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า ตามข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒) ออกตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ ว่าด้วยการเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับงานของเรือนจำ กำหนดว่าบุคคลภายนอกเรือนจำจะเข้าไปในเรือนจำเพื่อกิจธุระที่ดีเยี่ยม ผู้ต้องขังที่ดี เพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่ดี จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำเสียก่อน และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้บัญญัติไว้ว่า ผู้ที่เข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ ฉะนั้น การคันของเจ้าพนักงานป่าไม้และเจ้าพนักงานตำรวจที่ปฏิบัติตามหมายค้นภายในเรือนจำ จะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ คือจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำเสียก่อน

อีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า ตามข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ที่ออกตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ นั้น ใช้บังคับในกรณีการเข้าไปในเรือนจำเพื่อกิจธุระเยี่ยมผู้ต้องขัง เพื่อประโยชน์อย่างอื่นอันเกี่ยวกับการเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับงานของเรือนจำโดยผู้ที่เข้าไปไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือระเบียบ ฉะนั้น การคันภายในเรือนจำจึงไม่ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ อนึ่ง จะเห็นได้ว่า แม้เจ้าหน้าที่ของเรือนจำเองก็ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตหรือได้รับอนุญาตก่อน

กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือว่า เจ้าพนักงานที่มีหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ทำการคันในเรือนจำจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือเรื่องนี้และบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมราชทัณฑ์ และกรมตำรวจ) แล้ว มีความเห็นดังนี้

โดยที่มาตรา ๗^๑ ประกอบกับมาตรา ๔๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ บัญญัติห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปในบริเวณเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้นเรือนจำจึงมีลักษณะเป็น “ที่รโหฐาน” ตามมาตรา ๒ (๑๓)^๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับมาตรา ๑ (๓)^๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการค้นในที่รโหฐานนั้น มาตรา ๙๒^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่าจะต้องกระทำโดยมีหมายค้น ยกเว้นกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้ให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือกรณีการค้นในพระราชวังหรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระมเหสี หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับอยู่ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีการค้นไว้เป็นพิเศษตามมาตรา ๙๑^๖ ประกอบกับมาตรา ๘๑ (๒)^๗ แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว

ข้อเท็จจริงปรากฏว่าการค้นเรือนจำจังหวัดลำพูนตามข้อหาเรื่องนี้ได้กระทำโดยมีหมายค้น ซึ่งออกโดยผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเป็นการค้นที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

^๑ มาตรา ๗ บุคคลภายนอกซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเรือนจำเพื่อกิจธุระที่ดีเยี่ยม ผู้ต้องขังที่ดี เพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่ดี จักต้องปฏิบัติตามข้อบังคับซึ่งอธิบดีได้ตั้งและประกาศไว้โดยเปิดเผย

^๒ มาตรา ๔๕ ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดี หรือบังอาจรับจาก หรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใด ๆ อันฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำที่ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำ หรือกรมราชทัณฑ์ให้เพิ่มโทษเป็นทวีคูณ

เงินและสิ่งของต้องห้ามที่นำเข้ามาในเรือนจำโดยฝ่าฝืนบทมาตรานี้ให้รับเป็นของแผ่นดิน

^๓ มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๓) “ที่รโหฐาน” หมายความว่า สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีใช้ที่สาธารณสถานดังบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) “สาธารณสถาน” หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ มาตรา ๙๑ ให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๘๑ (๒) มาบังคับในเรื่องค้นโดยอนุโลม

^๗ มาตรา ๘๑ จะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ในพระราชวัง หรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระมเหสี หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับหรืออยู่ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน

ความอาญา ปัญหาจึงมีเพียงว่า การค้นที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒) เรื่อง การเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับ การงานของเรือนจำซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙^๔ หรือไม่

ได้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ความในบทบัญญัติมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ บัญญัติขึ้นเพื่อใช้บังคับกับบุคคลภายนอกซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ตาม กฎหมายที่จะเข้าไปในเรือนจำเท่านั้น โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลภายนอกที่ประสงค์จะเข้าไป ในเรือนจำเพื่อกิจธุระ เพื่อเยี่ยมผู้ต้องขัง หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นต้องขออนุญาตและปฏิบัติ ตามข้อบังคับที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์วางไว้ และผู้ฝ่าฝืนเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตมีความผิดตาม มาตรา ๔๕ ของกฎหมายฉบับเดียวกัน บทบัญญัติดังกล่าวมิได้หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งมี อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่จะเข้าไปในเรือนจำเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย จะต้องอยู่ ภายใต้อำนาจของมาตรานี้ด้วย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อกำหนดตามข้อบังคับอธิบดีกรม ราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒) เรื่องการเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับงานของเรือนจำและกงสุลเข้าเยี่ยม ผู้ต้องขัง ซึ่งออกตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ แล้ว จะเห็น ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ข้อบังคับดังกล่าวตราขึ้นเพื่อวางระเบียบภายในให้เกิดความสะดวกในทาง ปฏิบัติของเรือนจำแต่ละแห่ง โดยข้อบังคับนี้มุ่งเฉพาะที่จะวางระเบียบวิธีปฏิบัติในการให้ บุคคลภายนอกเข้าดูกิจการ ติดต่อกับเรือนจำด้วยกิจธุระเกี่ยวข้องกับเรือนจำและการเยี่ยมผู้ต้องขัง โดยกงสุลเท่านั้น บทบัญญัติทั้งในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ และข้อบังคับอธิบดีกรม ราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒) จึงมิได้ห้ามเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายอื่นที่จะกระทำการใด ๆ ที่ ชอบด้วยกฎหมายนั้นๆ ภายในบริเวณของเรือนจำ

ดังนั้น เมื่อการค้นครั้งนี้ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและไม่ ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ เจ้าพนักงานที่มีหมายค้นตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ทำการค้นในเรือนจำจึงไม่ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับอธิบดีกรม ราชทัณฑ์ (ฉบับที่ ๒)។

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๒๕

^๔ โปรดดูเอกสารแนบท้ายบันทึก